

MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Úrad vojenského letectva

MP - ÚVL - UOLT – 1/2013

Pokyny Úradu vojenského letectva MO SR
pre vykonávanie modernizácií (modifikácií)
vojenskej leteckej techniky
Vzdušných síl OS SR

MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Úrad vojenského letectva

Č. p. : 9/1-11-33

Bratislava 16. decembra 2013

Počet listov: 11

Schvaľujem:

Ing. Jozef DUNAJ
riaditeľ Úradu vojenského letectva MO SR

MP - ÚVL - UOLT – 01/2013

Pokyny Úradu vojenského letectva MO SR

**pre vykonávanie modernizácií (modifikácií) vojenskej
leteckej techniky
Vzdušných síl OS SR**

Bratislava 2013

OBSAH

Čl. 1 Účel metodických pokynov	4
Čl. 2 Základné pojmy.....	4
Čl. 3 Druhy zmien na vojenskej leteckej technike.....	5
Čl. 4 Druhy skúšok vojenskej techniky	6
Čl. 5 Technické (podnikové) skúšky	6
Čl. 6 Kontrolné (certifikačné) skúšky.....	6
Čl. 7 Používateľské skúšky.....	7
Príloha č. 1	8
Príloha č. 2	9
Príloha č. 3	10
Príloha č. 4.....	11

Čl. 1

Účel metodických pokynov

(1) Účelom pokynov je poskytnúť jednotný výklad, postup a pravidlá pri uskutočňovaní procesov a činností súvisiacich s vykonávaním modernizácií (modifikácií) vojenskej leteckej techniky vo vzťahu k Európskym vojenským požiadavkám pre letovú spôsobilosť EMAR 21.

(2) Pokyny sú určené pre organizačné zložky ministerstva, ozbrojených síl.

(3) Pokyny sú takisto určené pre organizácie (právnické osoby), schválené pre výskum, vývoj, produkciu a opravy vojenskej leteckej techniky.

Čl. 2

Základné pojmy

(1) Certifikačná autorita je oprávnená vykonávať kontrolné (certifikačné) skúšky overovaním spôsobilosti alebo zhody vlastností vojenských lietadiel a súčastí vojenských lietadiel.

Certifikačnou autoritou môže byť

- a) držiteľ typového osvedčenia (konštrukčná kancelária, výrobca),
- b) národná vojenská autorita zodpovedná za letovú spôsobilosť,
- c) právnická osoba s oprávnením vykonávať kontrolné (certifikačné skúšky).

Certifikačná autorita musí spĺňať:

- a) je technicky a stavebne vybavená na vykonávanie činností,
- b) vlastní technické zariadenia potrebné na vykonávanie požadovaných činností,
- c) má na vykonanie kontrolných (certifikačných) skúšok dostatočný počet odborne spôsobilých osôb s odpovedajúcim vzdelaním, primeranou praxou a skúsenosťami s vykonávaním kontrolných skúšok,
- d) pracovníci disponujú oprávnením na oboznamovanie sa s utajenými skutočnosťami,
- e) pracovníci, ktorí vykonávajú alebo kontrolujú nedeštruktívne testy (NDT) zachovania letovej spôsobilosti na konštrukcii lietadla alebo komponentoch, sú riadne kvalifikovaní na jednotlivý nedeštruktívny test v súlade s platnými leteckými predpismi.
- f) autorita je schopná organizačne zabezpečiť nestrannosť výkonu činnosti pri posudzovaní zhody, objektivity a nezáujatosť kontrolných úkonov, vecnosť a nestrannosť vypracúvaných písomných správ a protokolov, a to tak zo strany vedúcich, ako aj technických zamestnancov, zhrnúť a nezáujato vyhodnotiť oznámené a vlastné zistenia a návrhy všetkých zainteresovaných subjektov.
- g) autorita má zmluvne zabezpečené vykonanie tých úkonov, ktoré pri činnostiach nemôže sama vykonať.

(2) EMAR 21 (European Military Airworthiness Requirement) - Európske vojenské požiadavky a postupy pre certifikáciu vojenských lietadiel a súvisiacich výrobkov, lietadlových výrobkov, lietadlových častí, zariadení, projekčných a výrobných organizácií.

(3) Letová spôsobilosť je stav vojenského lietadla, motora, vrtule alebo ostatných lietadlových častí a zariadení vojenskej leteckej techniky, ktorý zaisťuje, že úroveň bezpečnosti pri ich použití v letovej prevádzke v predpokladaných prevádzkových

podmienkach nebude nižšia, ako tá, ktorá je daná použiteľnými požiadavkami predpisov letovej spôsobilosti.

(4) Za lietadlové časti a zariadenia sa považujú akýkoľvek prístroj, mechanizmus, vybavenie, súčasť, ústrojenstvo, príslušenstvo alebo agregát, vrátane spojovacieho vybavenia, ktoré je používané alebo určené na použitie pri obsluhu alebo riadení vojenského lietadla za letu a je vstavané alebo upevnené vo vojenskom lietadle. Zahŕňa časti draku, motora alebo vrtule.

(5) Modernizácia (modifikácia) je úprava výrobku oproti stavu, ktorým bol definovaný v čase, keď mu bol vydané „Osvedčenie letovej spôsobilosti“. Cieľom úpravy je zlepšenie vybavenosti, takticko-technických parametrov a zvýšenie bezpečnosti leteckej prevádzky.

(6) Meracie zariadenie (Meracie vybavenie) sú všetky meradlá, etalóny, referenčný materiál, príslušenstvo a inštrukcie, ktoré sú potrebné pre vykonávanie merania.

(7) Prevádzkovateľom v podmienkach OS SR je Veliteľstvo vzdušných síl OS SR, ktoré riadi využitie a prevádzku vojenskej leteckej techniky v rámci svojej pôsobnosti.

(8) Úrad vojenského letectva MO SR (ďalej len „úrad“) je organizačný prvok ministerstva obrany, ktorý plní úlohy odborného dozoru vo vojenskom letectve v súlade s čl. 69 organizačného poriadku MO SR.

(9) Užívateľom v podmienkach OS SR je letecký útvar (a jemu na úroveň postavený organizačný celok), ktorému je príslušná vojenská letecká technika pridelená účtovne aj evidencie.

(10) Vojenská letecká technika je vojenské lietadlo (letún, vrtuľník), motor, vrtuľa a ostatné lietadlové časti a zariadenia.

Čl. 3

Druhy zmien na vojenskej leteckej technike

(1) Zmeny v typovej konštrukcii vojenskej leteckej techniky sa klasifikujú ako nevýznamné (malé) a významné (závažné). Nevýznamná (malá) zmena je zmena, ktorá nemá podstatnejší vplyv na hmotnosť, rovnováhu, pevnosť konštrukcie, spoľahlivosť, prevádzkové charakteristiky a iné charakteristiky ovplyvňujúce letovú spôsobilosť techniky. Zároveň sa musí brať ohľad na zmeny v typovej konštrukcii s dopadom na životné prostredie ako hluk, riadené vypúšťanie paliva či úroveň emisie výfukových plynov. Všetky ostatné zmeny sa považujú za významné (závažné). Modernizácia vojenskej leteckej techniky sa hodnotí ako významná (závažná) zmena v typovej konštrukcii.

(2) Klasifikovať zmeny v typovej konštrukcii ako významné (závažné) a nevýznamné (malé) môže podľa EMAR 21 len organizácia schválená na projektovanie.

(3) Schvaľovať nevýznamné (malé) zmeny v typovej konštrukcii môže:

a) národná vojenská autorita zodpovedná za letovú spôsobilosť, ak spĺňa ustanovenia 21B.25 EMAR 21,

b) organizácia schválená na projektovanie.

(4) Schvaľovanie významných (závažných) zmien v typovej konštrukcii podlieha schvaľovaciemu postupu v súlade s článkom 21A.97 EMAR 21.

(5) Realizáciu schválených zmien v typovej konštrukcii LT môžu vykonať výrobné závody, letecké opravovne alebo letecké útvary v prípade, že im bolo toto právo priznané držiteľom typového osvedčenia (konštrukčnou kanceláriou, výrobcom) alebo inou oprávnenou autoritou v súlade s EMAR 21.

Čl. 4

Druhy skúšok vojenskej leteckej techniky

(1) Skúšky sa vykonávajú na overenie požadovaných technických parametrov, taktických vlastností, bezpečnosti a spoľahlivosti použitia alebo prevádzky vojenskej leteckej techniky, úplnosti a použiteľnosti technickej a prevádzkovej dokumentácie.

(2) Skúšky sa rozdeľujú podľa rozsahu a spôsobu vykonania na:

- a) technické skúšky (podnikové),
- b) kontrolné skúšky (certifikačné),
- c) používateľské skúšky.

Čl. 5

Technické (podnikové) skúšky

(1) Technickými skúškami výrobca/dodávateľ, preukazuje splnenie takticko-technických požiadaviek na predmet skúšok a spôsobilosť vojenskej leteckej techniky k následnému vykonaniu kontrolných a používateľských skúšok.

(2) Podmienkou pre zahájenie technických skúšok je vydanie dokumentu „Súhlas s použitím výrobku vo vojenskom letectve“ (príloha č. 4) na všetky novo zabudované zariadenia. Súhlas vydáva úrad na základe žiadosti výrobcu/zhotoviteľa.

(3) Správu o výsledkoch technických skúšok vypracúva a predloží výrobca/dodávateľ národnému riaditeľovi pre vyzbrojovanie a zároveň certifikačnej autorite. Predloženie správy o vyhovujúcich výsledkoch technických skúšok je podmienkou prevzatia vojenskej leteckej techniky na kontrolné a používateľské skúšky.

(4) Na základe rozhodnutia národného riaditeľa pre vyzbrojovanie a súhlaseného stanoviska certifikačnej autority, je možné spojiť technické (podnikové) a kontrolné (certifikačné) skúšky).

Čl. 6

Kontrolné (certifikačné) skúšky

(1) Kontrolnými skúškami sa overuje rozsah splnenia takticko-technického zadania, posúdenie vplyvu vykonaných zmien na letovú spôsobilosť lietadla, úplnosť a správnosť technickej a sprievodnej dokumentácie. Vykonaním kontrolných skúšok môže byť na základe zmluvy poverená organizácia (právnická osoba), ktorá spĺňa požiadavky kladené na certifikačnú autoritu. Vyhovenie požiadavkám posudzuje úrad, pričom v prípade vyhovenia úrad vydá organizácii (právnickej osobe) oprávnenie na vykonávanie kontrolných (certifikačných) skúšok. Pre úrad je prijateľné ak takéto vyhovenie bolo organizácii priznané vojenskou/civilnou leteckou autoritou pre letovú spôsobilosť iného štátu.

(2) Rozsah vykonania kontrolných skúšok stanoví certifikačná autorita. Kontrolné skúšky pozostávajú z pozemných skúšok a letových skúšok. Na základe žiadosti výrobcu (zhotoviteľa) úrad vydá „Zvláštne osvedčenie letovej spôsobilosti“ (príloha č. 2) na vykonanie kontrolných letových skúšok.

(3) Certifikačná autorita spracuje záverečnú správu o výsledku pozemných a letových kontrolných skúšok a predloží ju riaditeľovi úradu na posúdenie. V prípade, že záverečná správa obsahuje zistenia, ktoré poukazujú na nezhodu s takticko-technickými požiadavkami resp. popisuje nedostatky z hľadiska letovej spôsobilosti riaditeľ úradu navrhne národnému riaditeľovi pre vyzbrojovanie prijať nápravné opatrenia (plán technicko-organizačných opatrení) vo vzťahu k výrobcovi (zhotoviteľovi) modernizácie.

(4) Po odstránení zistení výrobcom (zhotoviteľom) certifikačná autorita vykoná opakované kontrolné skúšky. V prípade, že záverečná správa nebude obsahovať zistenia, riaditeľ úradu navrhne národnému riaditeľovi pre vyzbrojovanie vykonať používateľské (vojuskové) skúšky.

(5) Kontrolné skúšky na leteckej technike nie je možné spájať s používateľskými skúškami (vojuskovými skúškami).

Čl. 7 **Používateľské skúšky**

(1) Používateľské skúšky sa rozdeľujú na

- a) vojuskové,
- b) akceptačné.

(2) Podmienkou na odovzdanie vojenskej leteckej techniky na používateľské skúšky je odstránenie nedostatkov zistených kontrolnými (certifikačnými) skúškami ako aj akceptovanie záverečnej správy spracovanej certifikačnou autoritou Úradom vojenského letectva.

(3) Vojuskové skúšky prototypu modernizovanej (modifikovanej) vojenskej leteckej techniky majú overiť splnenie najmä taktických požiadaviek v podmienkach najbližších skutočnému používaniu v ozbrojených silách. Prostredníctvom vojuskových skúšok sa overuje spôsob prevádzkovania a údržby, kompletnosť a použiteľnosť sprievodnej dokumentácie a ďalšie parametre uvedené v nariadení o vykonaní vojuskových skúšok.

(4) Za spracovanie Nariadenia o vykonaní vojuskových skúšok a za jeho predloženie náčelníkovi Generálneho štábu ozbrojených síl zodpovedá zástupca používateľa (VzS OS SR). Zástupca používateľa po vykonaní vojuskových skúšok zodpovedá za spracovanie správy z vojuskových skúšok, ktorú schvaľuje náčelník Generálneho štábu OS SR. Správu z vojuskových skúšok posudzuje úrad.

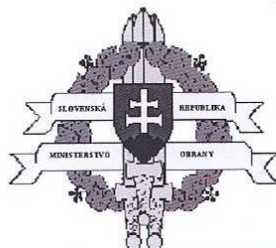
(5) Vojuskové letové skúšky môžu byť vykonané až po vydaní „Zvláštneho osvedčenia letovej spôsobilosti“. Po vykonaní vojuskových skúšok, odstránení všetkých nedostatkov zistených počas vojuskových skúšok a vyhodnotení úplnosti dokumentácie vykonanej modernizácie (modifikácie) úrad vydá „Osvedčenie letovej spôsobilosti“ (príloha č. 1), prípadne „Doplnkové typové osvedčenie“ (príloha č. 3) pokiaľ vojenská letecká technika už vojenský typový certifikát má.

Príloha č. 1

Príloha č. 1

MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
MINISTRY OF DEFENCE OF THE SLOVAK REPUBLIC

ÚRAD
VOJENSKÉHO LETECTVA

MILITARY
AVIATION AUTHORITY

OSVEDČENIE LETOVEJ SPÔSOBILOSTI
CERTIFICATE OF AIRWORTHINESS

č. / No: **XXXXX/20xx**

Značka štátnej príslušnosti - Trupové číslo Nationality and Registration Mark - Marking	Výrobca a typ lietadla Manufacturer and Designation of Aircraft	Výrobné číslo lietadla Aircraft Serial Number
Katégória Category		
Obmedzenia Limitation		

Toto osvedčenie letovej spôsobilosti je vydané pre hore uvedené lietadlo, ktoré sa považuje za spôsobilé k lietanu, pokiaľ je udržiavané a prevádzkované podľa príslušných predpisov s príslušnými prevádzkovými obmedzeniami Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

This certificate of Airworthiness is issued for the above mentioned aircraft which is considered to be airworthy when maintained and operated in accordance with the pertinent regulations and operating limitations Ministry of Defence of the Slovak Republic.

Dátum vydania - Date of issue

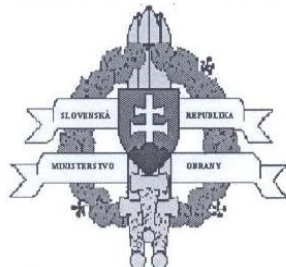
Podpis - Signature
ÚVL MO SR - MAA MoD SR

Príloha č. 2

Príloha 2

MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
MINISTRY OF DEFENCE OF THE SLOVAK REPUBLIC

**ÚRAD
VOJENSKÉHO LETECTVA**

**MILITARY
AVIATION AUTHORITY**

**ZVLÁŠTNE OSVEDČENIE LETOVEJ SPÔSOBILOSTI
(POVOLENIE LETU)**
SPECIAL CERTIFICATE OF AIRWORTHINESS
(APPROVAL FOR FLIGHT)

č. / No: ÚVL-ZOLS-XXXX/2006

1. Poznávací značka Nationality and Registration Mark	2. Výrobca a typ lietadla Manufacturer and Designation of Aircraft	3. Výrobné číslo Aircraft Serial No.
4. Kategória Categories	5. Platné pre oblasť/tratu Valid for area / line	6. Vydané na základe Basic of issuance
7. Vydané pre Issued to	8. Dôvod Reason	9. Obmedzenia Limitations
10. Prevádzkové obmedzenie		
11. Toto lietadlo nesmie byť prevádzkované nad územím iného štátu bez povolenia jeho Leteckého úradu. This aircraft shall not be operated over any other country without Civil Aviation Authority permission of that country.		

Dátum vydania - Date of issue
(dd-mm-rr)-(dd-mm-yy)

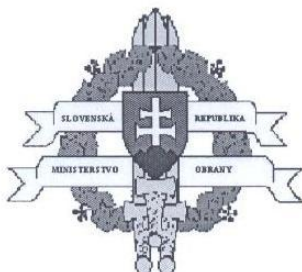
Podpis - Signature
riaditeľ ÚVL - Director MAA

Príloha č. 3

Príloha 3

MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY MINISTRY OF DEFENCE OF THE SLOVAK REPUBLIC

ÚRAD
VOJENSKÉHO LETECTVA

MILITARY
AVIATION AUTHORITY

DOPLNKOVÉ TYPOVÉ OSVEDČENIE SUPPLEMENTAL TYPE CERTIFICATE

Č. / No:

Týmto dokumentom sa osvedčuje, že uvedené zmeny v typovom návrhu sú v súlade s uvedenými predpismi letovej spôsobilosti pre uvedený typ vojenského lietadla, pokiaľ je udržiavaný a prevádzkovaný v súlade s príslušnými prevádzkovými obmedzeniami, ktoré sú uvedené v Prílohe k tomuto osvedčeniu

This document certifies that the changes in the type design for the following aircraft with the limitations and conditions therefore as specified hereon meet the airworthiness requirements, when maintained and operated in accordance with the pertinent regulations and operating limitations, specified in the Supplemental Type Certificate Data Sheet.

Pôvodné typové osvedčenie Original Type Certificate	
Držiteľ typového osvedčenia Type Certificate Holder	
Typ Model	
Žiadateľ Applicant	
Zmena typového návrhu Type Design Change	
Použitý predpis Certification Basis	
Dátum podania žiadosti Date of Application	

Toto Doplnkové typové osvedčenie a jeho Príloha zostávajú v platnosti, pokiaľ sa ich žiadateľ nevzdá alebo pokiaľ ich platnosť Úrad vojenského letectva Ministerstva obrany Slovenskej republiky nepozastaví, nezruší alebo nestanoví ukončenie platnosti inak. Toto osvedčenie je neprenosné.

This Supplemental Type Certificate and the Supplemental Type Certificate Data Sheet shall remain in effect until surrendered, suspended, revoked or a termination date is otherwise established by the Military Aviation Authority of the Ministry of Defence of the Slovak Republic. This certificate is not transferable.

Dátum vydania - Date of issue
(rr-mm-dd)-(yy-mm-dd)

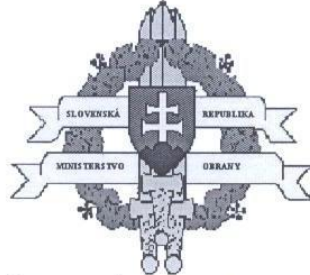
Podpis - Signature
riaditeľ ÚVL - Director MAA

Príloha č. 4

Príloha 4

MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
MINISTRY OF DEFENCE OF THE SLOVAK REPUBLIC

ÚRAD
VOJENSKÉHO LETECTVA

MILITARY
AVIATION AUTHORITY

**SÚHLAS S POUŽITÍM VÝROBKU VO VOJENSKOM
LETECTVE**

TYPE APPROVAL

Č. / No: ÚVL-SPLT-XXX/2006

Týmto dokumentom sa osvedčuje, že uvedený výrobok je schválený k použitiu vo vojenskom letectve v rámci technickej špecifikácie uznanej Ministerstvom obrany Slovenskej republiky

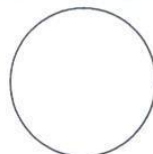
This document certifies that the here mentioned type of article is approved for use in military aviation within Technical Specification accepted by Ministry of Defence of the Slovak Republic.

Žiadateľ Applicant	
Výrobca Manufacturer	
Názov výrobku Article Designation	
Typové označenie Type Designation	
Technická špecifikácia Technical Specification	
Použitý predpis Certification Basis	
Poznámky Notes	

Popis, technické údaje, výkonnosti, vlastnosti, obmedzenia a pokyny pre zástavbu, obsluhu, údržbu a opravy sú uvedené v platnej dokumentácii. Tento dokument nie je súhlasom so zástavbou tohto výrobku. Tento dokument zostáva v platnosti, pokiaľ sa ho žiadateľ nevzdá alebo pokiaľ jeho platnosť Úrad vojenského letectva Ministerstva obrany Slovenskej republiky nepozastaví, nezruší alebo nestanoví ukončenie platnosti iným spôsobom. Tento dokument je neprenosný.

The description, technical data, performances, features, limitations and instructions for installation, servicing, maintenance and repairs are stated the valid documentation. This document is not the installation approval for this article. This document remains in affect until surrendered, suspended, revoked of a termination date is otherwise established by the Military Aviation Authority of the Ministry of Defence of the Slovak Republic. This document is not transferable.

Dátum vydania - Date of issue
(dd-mm-rr)-(dd-mm-yy)

Podpis – Signature
riaditeľ ÚVL - Director MAA